

winter 2016

Alden Biesen

4 Bilzen Mysteries / vanaf 7 oktober, na zonsondergang

Zo zag je Alden Biesen nog nooit. Via de modernste technologische snuffjes neemt de Heer van Biesen je op sleeptouw doorheen de Landcommanderij en de Engelse tuin voor een bijzondere 'totaalervaring' met schitterende licht- en geluidseffecten. Fictie en historische feiten worden tot een verhaal versponnen dat jong en oud zal aanspreken en nog lang zal nazinderen.

6 De Bestorming van Alden Biesen / 11 december

Wat een naam voor een loopevenement! De eerste aflevering in 2015 was meteen een schot in de roos. Dit jaar is het programma uitgebreid. Er is voor elk uithoudingsvermogen een afstand, je neemt net zoveel 'heuvels' als je aan kan. En die heuvels rond Alden Biesen zorgen ook voor een beklijvende herfstervaring, het is immers nergens mooier lopen dan in de natuur rond de Landcommanderij. Schrijf je snel in!

7 Cantates van Bach door de Bach Academie Alden Biesen / 17 december

Kerstmis zonder kerstconcert is in Alden Biesen geen optie. Dit jaar zorgt de Bach Academie Alden Biesen o.l.v. Luc Ponet voor een zonder twijfel bijzondere uitvoering van de 4 cantates van het Weihnachtsoratorium van J.S. Bach. Kerstmuziek om van te snoepen!

9 Save the Date! / 18 maart 2017

Vind je dat 1000 jaar oude graafschap Loon ook zo intrigerend en wil je er meer over weten? Hou alvast 18 maart 2017 vrij in je agenda voor het tweede Loonse colloquium! Meer info volgt.

INHOUD

2 Agenda

3 Voorwoord

4 Evenementen

Bilzen Mysteries
De Bestorming van Alden Biesen:
11 dec.

7 Muziek

Kerstconcert: 17 dec.

8 Winternieuws

December... pakjesmaand
Kerstwandeling: 25 dec.

9 Historisch

Alden Biesen en het graafschap
Loon: 18 maart 2017

10 Gidsen

Uitstap naar Stavelot-Malmedy:
5 nov.

11 Europa

DARTS - Digital Storytelling
Promote, Impact: 7de Reveal conferentie in Thessaloniki
INHERIT
Nascholing voor de Erfgoedsector:
2 maart 2017

15 Vertelkasteel

Verhalen in het Park: een sfeerbericht

16 Terugblik

Schots weekend: 9-11 sept.
Fleuramour: 23-26 sept.
Afscheid Lies Kerkhofs: 30 sept.
Bilzen, de boom in: 12-15 okt.
Opening 'De muren spreken': 14 okt.
Intocht Sint: 6 nov.

Beste lezer,

Afgelopen zomer was een uiterst drukke periode voor Alden Biesen. Het mooie weer bracht vele toeristen naar de Landcommanderij en de twee vaste waarden van het najaar, het Schots Weekend en Fleuramour, kenden een recordopkomst. Daarnaast is er maanden gewerkt aan het installeren van de verlichting, bedrading, netwerken en toestellen die de verborgen magie van Bilzen Mysteries waarmaken. Je kwam de technische teams, onder leiding van Alice Events, bijna letterlijk overal tegen. Op 7 oktober was het dan zover: de opening van Bilzen Mysteries. Samen met vele prominenten en geïnteresseerden uit de wereld van erfgoed, cultuur, toerisme en horeca konden de gasten genieten van hun eerste semi-virtuele rondleiding door een schitterende Jan Declair, in de rol van de Heer van Biesen. Over deze opening kan je in dit nummer meer lezen.

De dag van 7 oktober markeert toch het begin van een nieuwe periode in Alden Biesen. De Landcommanderij is tot nu toe vooral bekend door de grote jaarlijkse evenementen, als erfgoed site en als conferentiecentrum. Bilzen Mysteries is een permanente toeristische attractie die elke avond bezoekers naar de site lokt. De Landcommanderij krijgt dus een nieuwe 'ingang' en spreekt hierbij een nieuw segment van de bevolking aan.

Dit vraagt om een andere aanpak en een nieuwe vorm van samenwerking met het personeel van de stad Bilzen die de avondlijke attractie uitbaat. Alden Biesen zelf zal niet alleen zorgen voor een zekere compatibiliteit met de andere activiteiten en evenementen op de site maar zoekt ook naar een versterking van alle elementen via pakketten en arrangementen. Ben je in Alden Biesen voor een conferentie, teamdag, vergadering ... dan

kan een lekker diner een perfecte brug vormen naar een unieke afsluiter met onze onnavolgbare virtuele gids. Ben je als toerist op bezoek dan kan Bilzen Mysteries misschien het laatste argument zijn om nog een extra avond en nacht te genieten van de Limburgse gastvrijheid.

Wil je echter, los van fictie, het rijke verleden van de Landcommanderij en de ware geschiedenis van de Duitse Orde leren kennen, dan gaat er niets boven een leerrijke en ontspannen rondleiding door één van de eigen gidsen van Alden Biesen.

De late herfst en winter zijn schijnbaar een eerder rustige periode in Alden Biesen. Of toch niet? 't Sintpaleis zal weer duizenden naar ons kasteel lokken en we hebben nog een sfeer- en kwaliteitsvol concert en een groots loopevenement op het programma. Vergis je niet, achter de schermen wordt al hard gewerkt aan de agenda van 2017.

Tenslotte: Alden Biesen blijft het mooiste kasteeldomein uit de Euregio en leent zich steeds voor een zuurstofrijke wandeling door de gekleurde en later - wie weet - wit besneeuwde landschappen.

Tot binnenkort in Alden Biesen.

Guy Tilkin
directeur

ALDEN BIESEN SOCIAL

www.facebook.com/Landcommanderij-Alden-Biesen

[@AldenBiesen](http://www.twitter.com/AldenBiesen)

[@aldenbiesen](http://www.instagram.com/aldenbiesen)

Colofon

Dit tijdschrift kwam tot stand dankzij de medewerking van Guy Tilkin, Stefan Lycops, Ingrid Willems, Katrijn Beelen, Renilde Knevels en met hulp van andere personeelsleden van Alden Biesen.

Verantw. uitgever:

Guy Tilkin, directeur

Vlaamse overheid

Kasteelstraat 6, 3740 Bilzen

T | 089 51 93 93, F | 089 41 70 33, E | aldenbiesen@vlaanderen.be

W | www.alden-biesen.be

Poorten van Alden Biesen open voor 'Bilzen Mysteries'

Na zonsondergang verandert de Landcommanderij voortaan in een beleefparcours.

Op vrijdag 7 oktober, iets na zonsondergang, was het eindelijk zover: de dag waarnaar maandenlang was toegewerkt, van het stadhuis in Bilzen tot het hoofdkwartier van eventbureau Alice Events in het Brusselse. De poort van de Landcommanderij Alden Biesen ging open voor het grote publiek; de klank- en lichtpromenade Bilzen Mysteries kon de eerste bezoekers verwelkomen. En toen was er licht!
En nog zo veel meer...

Dat het zo vlak voor het ingaan van het winteruur al vroeger donker werd, was voor één keer net een pluspunt. Bilzen Mysteries, de multimediale tijdreis door het eeuwenoude en rijke verleden van de landcommanderij en de Duitse Orde, vindt namelijk plaats van zonsondergang tot middernacht.

"Enkel dan kan je ten volle genieten van de klank- en lichteffecten die een magische sfeer creëren en prikkelt de totaalbeleving je zintuigen en fantasie", aldus schepen van toerisme Guy Swennen tijdens het openingsmoment.

Jan Declair als Heer van Biesen

Warm ingeduffeld en - zoals aanbevolen - met comfortabel schoeisel vatten de eerste bezoekers de promenade in primeur aan. Ze kregen bij aankomst meteen een hartelijke virtuele verwelkoming door een bekende stem. Frank Anthierens van conceptontwikkelaar Alice Events verklaarde: "Niemand minder dan acteur Jan Declair kroop in de rol van Armand Roelants du Vivier, alias de Heer van Biesen. Hij gidst je door een tiental historische taferelen via een 'videowalk' met een tablet en hoofdtelefoon.

Als laatste privé-eigenaar van Alden Biesen was deze sympathieke zonderling de

v.l.n.r. F. Anthierens, conceptontwikkelaar Alice Events, P. De Wilde, adm. generaal van Toerisme Vlaanderen, F. Brepoels, burgemeester te Bilzen, G. Swennen, schepen van Toerisme Bilzen, G. Tilkin, directeur van Alden Biesen en I. Philtjens, gedeputeerde van Cultuur en Toerisme.

perfecte figuur om de bezoekers mee op sleeptouw te nemen. De vertolking van Jan Declair bewijst dat we geen betere keuze hadden kunnen maken."

De Heer van Biesen wordt bijgestaan door uiteenlopende geschiedkundige en mythologische figuren, zoals Paus Honorius III, pelgrims, ridderbroeders, draken en nimfen.

Dat het ruim één uur durende beleefparcours aan alle verwachtingen voldoet, zag schepen Guy Swennen met eigen ogen tijdens de openingsavond: "Het is een geweldige ervaring voor ons als bezielers achter de nieuwe en permanente toeris-

J. Declair als de Heer van Biesen.

*En toen was er licht!
En nog zo veel meer...*

tische attractie in Bilzen om te zien hoe alles écht tot leven komt. Zowel op de site als in de ogen van de bezoekers zelf.”

Ook voor de werknemers van Bilzen Mysteries was deze vuurdoop met ongeveer 400 bezoekers een spannende avond. Al was de voorafgaande testdag op 3 oktober ook erg vlot verlopen, vertelt burgemeester Frieda Brepoels trots: “Een goede

voorbereiding is het halve werk en de organisatie werkt achter de schermen natuurlijk al maandenlang non-stop aan de lancering van Bilzen Mysteries.

Als burgemeester van de stad Bilzen kan ik vooral zeggen dat we heel enthousiast zijn om iedereen welkom te heten en de beleving met Limburg, met de Euregio, met de wereld te delen.”

KLAAR VOOR UW BEZOEK?

ONLINE TARIEVEN

- Individueel bezoek • Volwassenen: € 15.00 p.p.
- Kortingstarief: € 12.00 p.p.
- Familieticket: € 48.00 p.p. (1 ticket voor 4 personen)
- Gratis voor kinderen tot en met 5 jaar

Aan de kassa betaal je een supplement van € 3.00 p.p.; groepen vanaf 20 personen: € 10.00 p.p.

Huur tablet en hoofdtelefoon inbegrepen. Bilzen Mysteries duurt ongeveer een uur.

Parkeren is gratis, ook voor bussen.

OPENINGSTIJDEN: van zonsondergang tot middernacht, tijdens de zomermaanden tot 1 uur 's nachts

OPENINGSDAGEN: tijdens vakantieperiodes dagelijks; buiten vakantieperiodes vrijdag, zaterdag, zondag en maandag; op reservatie woensdag en donderdag (voor B2B en bedrijfsevents)

Gesloten in september en op dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties; na de kerstvakantie tot het begin van de krokusvakantie.

Tickets en info: www.bilzenmysteries.be - facebook.com/bilzenmysteries

De Bestorming van Alden Biesen / 11 december

Achter deze heldhaftig klinkende titel zit een heus sportief evenement dat vanuit een idee van de joggingclub van Bilzen uitgegroeid is tot een run die deelnemers van heinde en ver aantrekt. We strikten organisator Jurgen Ritzen (JR) voor een kort gesprek.

AB: Hoe zijn jullie op het idee gekomen om Alden Biesen als brandpunt van een loopevenement te nemen?

JR: Met de joggingclub van Bilzen passeren we tijdens de zomermaanden altijd door het domein van Alden Biesen. We volgen dan de Maastrichterallee naar

het Apostelenhuis, dan de Notendreef naar beneden en vervolgens stijgen we langs de Keiberg en dalen via de Winterbergstraat. Dat heeft me aan het denken gezet: waarom geen loopparcours uitstippelen met daarin de 6 toegangswegen en het Apostelenhuis als knooppunt? Met De Bestorming van Alden Biesen was er meteen ook een sprekende titel. Eén heuvel, zes beklimmingen dus. Dat is trouwens ook onze slogan.

AB: Waarom die keuze tussen verschillende afstanden?

JR: Toen we het uitgestippelde parcours

gingen uitmeten, bleek het exact om 16 km of 10 mijl te gaan. Ideaal dus, want de 10 mijl is toch een gekende en geliefde afstand onder lopers. En voor wie dit wat veel is, voorzien we pistes van 10 km en 6 km, telkens met enkele beklimmingen minder. Ook aan de kinderen werd gedacht. Zij kunnen 1 helling lopen, goed voor 1,7 km.

AB: Kan iedereen deze winterse Bestorming aanvatten?

JR: De Bestorming van Alden Biesen is vooral een heel uitdagende loop. Wie de 10 mijl wil bedwingen, begint er toch best niet onvoorbereid aan. Daarom kozen we ook voor een datum in de winter.

Echte lopers kijken niet of nauwelijks naar weersomstandigheden, ze lopen het hele jaar door. Want wind of regen maakt het bedwingen van de 6 hellingen zelfs nog wat heroïscher, het schrikt hen niet af. En wie voorlopig nog niet klaar is om te proeven van 'het grote werk', kan dus kiezen voor de 10 of de 6 km.

AB: Waar komen de deelnemers vandaan?

JR: Vorig jaar, bij onze eerste editie, stonden er al meteen 350 lopers aan de start. Het leuke was ook dat 25% van de deelnemers van buiten Limburg kwam. Zo was de winnaar bij de heren iemand uit Antwerpen en kwam de derde in de eindstand helemaal uit Asse om onze wedstrijd te lopen. Alden Biesen spreekt geweldig aan, tot ver buiten de provincie. We kregen achteraf ook erg lovende kritieken op de sociale media, vooral over de prachtige omgeving waarin de lopers hun namiddag doorgebracht hadden. We durven dit jaar hardop dromen van 500 deelnemers.

AB: Is er niets gewijzigd t.o.v. vorig jaar?

JR: Toch wel, het kan immers altijd beter. Zo hebben we aparte starttijden vastgelegd voor alle afstanden (vorig jaar vertrok iedereen nog samen in één groep). De 6 km gaat om 12.30u van start, de 10 km om 13.30u, de 10 mijl om 14.45u en de 1,7 km Kidsrun om 15.00u. Verder verleggen we de vertrek- en aankomstzone naar het Voorhof van de Landcommanderij, aan de Tiendschuur, waar ook de daginschrijvingen gebeuren en de deelnemers en publiek een hapje en een drankje kunnen vinden. Dit komt de beleving van het event fors ten goede en maakt het ook voor supporters en sympathisanten aangenamer. Elke deelnemer krijgt trouwens de kans om met vrienden of familie een mooie loopfoto te laten nemen met het kasteel op de achtergrond. Die foto's worden dan achteraf digitaal ter beschikking gesteld.

AB: Veel succes!

Meer info en de inschrijvingsmodule via www.debestormingvanaldenbiesen.be

Kerstconcert door Bach Academie Alden Biesen / 17 december

Weihnachts-Oratorium BWV 248, J. S. Bach

Volgens de traditie staat er al decennia een kerstconcert op het programma van Alden Biesen, om het jaar uit te wuiven. Onze eigen Bach Academie staat opnieuw garant voor een schitterende uitvoering van oorstrelende muziek van ...Bach natuurlijk.

In de zes cantates van het Weihnachts-Oratorium schetste Bach op geniale wijze de geschiedenis van de geboorte van Jezus Christus. Als bron gebruikte hij de evangeliën volgens Lucas en Mattheüs. De vrije teksten zijn waarschijnlijk geschreven door librettist Picander. De eerste drie delen van het Weihnachts-oratorium hebben betrekking op het kerstgebeuren in strikte zin.

De hoekdelen, de cantates I en III, geïnstrumenteerd met trompetten en pauken, zijn de meest extraverte delen van het Weihnachts-Oratorium. Het pastorale tweede deel legt de nadruk meer bij de houtblazers.

De Bach Academie Alden Biesen brengt voor het eerst deze eerste drie cantates in de Landcommanderij: 'Jauchzet, frohlocket', 'Und es waren Hirten in derselben Gegend' en 'Herrscher des Himmels, erhöre das Lallen'. Zij worden uitgevoerd door solisten, koor en orkest van de Bach Academie o.l.v. Luc Ponet.

Plaats: kerk van Alden Biesen

Datum: 17 december om 20.00u

Prijs: € 25.00 / € 23.00 in voorverkoop

Reservering tot 15 december: T | +32 89 51 93 65

E | inschrijvingen.organum@alden-biesen.be

Meer info: www.organum-aldenbiesen.be

bachacademie@organum-aldenbiesen.be

December... pakjesmaand

December is natuurlijk dé pakjesmaand bij uitstek. Een passend geschenk vinden is echter niet altijd eenvoudig. Hierbij twee interessante tips!

Een geschenkkorf

In het onthaalcentrum van Alden Biesen vind je een uitgebreid en gevarieerd assortiment van Bilzerse en Haspengouwse streekproducten. Volgende geestrijke en andere dranken zijn te verkrijgen in allerlei formaten en verpakkingen:

- **Heer van Biesen:** Bilzers stadsbier
- **Toetèlèr:** een streekeigen biertje, ambachtelijk gebrouwen
- **Biesenborrel:** een pittige graanjenever met kruiden uit de streek
- **Bilzers Dreupke:** een oude dubbelgebeide jenever samengesteld uit natuurlijke producten en vooral gekend om zijn zachte afdronk
- **Bilzers Aperitiefke:** een echte traditionele aperitief op basis van likeurwijn
- **Beverst Drupke:** een fruitige jenever ontstaan uit een mengeling van appelen- en pruimenjenever

Dit alles kan je aanvullen met typisch Haspengouwse producten: stroop, appelsap, bink-bieren, mousserende wijnen van Schorpion en diverse wijnen van het wijnkasteel Genoelselderen ... Kom zeker eens kijken en stel je korf naar eigen budget samen.

De Bilzerse cadeaubon - een perfect kerstcadeau!

Deze cadeaubon kan je besteden in een deelnemende handelszaak naar keuze. De bonnen zijn te verkrijgen in het onthaalcentrum van Alden Biesen en in het oude stadhuis op de Markt van Bilzen. Succes gegarandeerd!

Kerstwandeling / 25 december

Tussen Kerstmis en Nieuwjaar is Alden Biesen meer dan anders een haven van rust en baadt ook in de winter in het groen van Vochtig Haspengouw. Het glooiende landschap met zijn boomgaarden, maretakken, heggen... nodigt uit tot een gezellige kerstwandeling onder leiding van een gids.

Datum: zondag 25 december 2016 om 14.00u tot 16.00u GRATIS
Vertrek op de parking tegenover het kasteel.

Voor meer info: Onthaalcentrum Alden Biesen - Bilzen
Kasteelstraat 6, 3740 Bilzen
T | +32 89 51 56 54

Het onthaalcentrum Alden Biesen - Bilzen is gratis toegankelijk en geopend van:

1 oktober tot 31 maart: weekdays: 10.00u - 17.00u /weekends & feestdagen: 10.00u tot 16.00u
1 april tot 30 september: weekdays: 9.00u - 17.00u /weekends & feestdagen: 10.00u tot 17.00u
Gesloten op 25 & 26 december 2016 en 1 januari 2017.

Meer info: T | +32 89 51 93 61 - +32 89 51 56 54
E | toerisme@bilzen.be

Alden Biesen en het graafschap Loon: een erg nauwe band

Graaf Arnold II van Loon (112535 - 113839), stichter van de abdij van Averbode.

Met de viering van 1000 jaar graafschap Loon in het achterhoofd kan je je afvragen of de Loonse graven iets te maken hebben gehad met de oudste stichting van het eerste Duitse Ordehuis in Biesen. Natuurlijk wel, de graven zaten al achter haast elke abdijsstichting op hun grondgebied. En dat was hier niet anders, zelfs al voor de site bezit werd van de Duitse Orde in 1220. In 1216 wijdde bisschop Dietrich von Treiden er immers een eerste kleine kapel. Die Dietrich was niet van de minste: stichter van de Orde van het Zwaard (die later in de Duitse Orde zou opgaan), cisterciënzer abt van Düramünde en bisschop van het missiegebied Estland, waar hij in 1219 ook zou sneuvelen. Bisschoppen droegen indertijd niet alleen hun staf en mijter maar hanteerden ook het zwaard tegen de heidenen...

Was de inwijding van die kapel, die er al sinds 1209 zou bestaan hebben, door een dergelijke VIP een voorteken van de grote toekomst die het bedehuis te wachten stond? In elk geval werd dit kerkje door Arnold III en zijn zus Mechtildis, abdis van Munsterbilzen, in 1220 aan de Duitse Orde geschonken. Waarschijnlijk verleende de eerste de grondrechten,

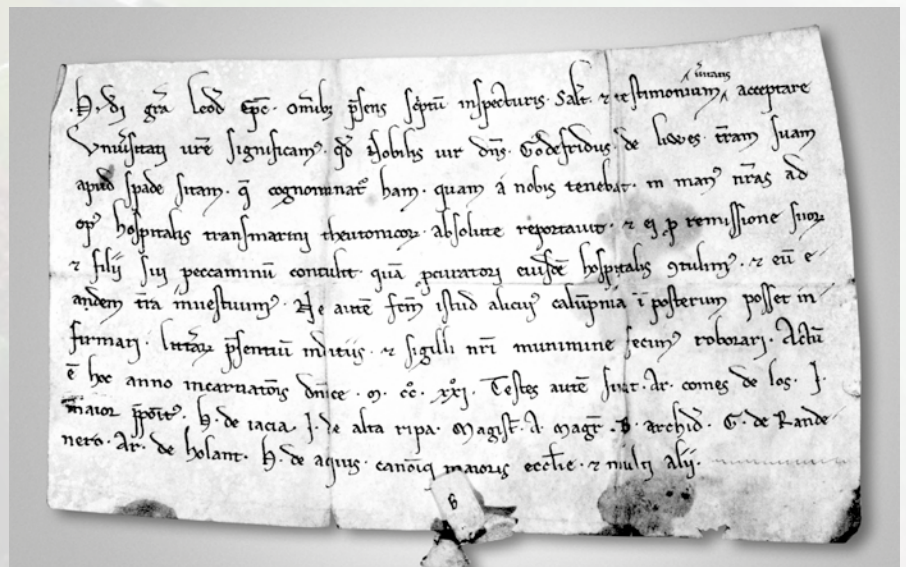
de tweede het kerkje zelf, waaraan toen al een hospitiu (hospitaal in de betekenis van opvangplaats voor pelgrims) moet verbonden zijn geweest. Maar waarom zou de grafelijke familie een ondertussen al uitgebouwd en waarschijnlijk door bedevaarders druk bezocht bedehuis met dito inkomsten wegschenken aan een vreemde ridderorde?

Tijdens de kruistochten werd van hogere adellijke families verwacht dat ze hun bijdrage leverden aan de strijd tegen de Islam en de herovering van de heilige plaatsen in Jeruzalem. De Loonse graaf Gerard I was al in 1194 tijdens het beleg van Akko in Palestina gesneuveld, een van zijn zonen, Diederik, speelde een belangrijke rol in de vierde kruistocht (die uitliep op de verovering van Byzantium). Graaf Arnold III deed op een andere manier zijn duit in het kruistochtenzakje: hij beloofde de sterk opkomende Duitse Orde, die had geschitterd in het beleg van het Egyptische Damietta in 1219, met het bedehuis in Rijkhoven. Natuurlijk lag een caritatief-religieuze reden mee aan de basis: de Duitse Orde beheerde hospitalen waar pelgrims, zieken en armen werden opgevangen.

Maar hier zat meer achter. De Duitse Orde genoot veel aanzien en op deze wijze

trachtte de graaf het Loonse blazoen, na de nogal desastreuze politiek van voorganger Lodewijk II, bij de keizer en de paus op te poetsen. Bovendien had het kleine Loon het niet makkelijk tussen de opdringerige bureu, het prinsbisdom Luik en vooral het hertogdom Brabant, en kon die Duitse Orde voor broodnodige rugsteun zorgen. Daarnaast had zo'n schenking ook een economisch kantje. De stichting van abdijen als Herkenrode of Averbode zorgden voor een nieuwe boost in de landbouwontginningen en betere exploitatie van gronden, en dat kwam ook de grafelijke schatkist ten goede. Laten we tenslotte niet vergeten dat de Loonse graaf en Munsterbilzerse abdis ook hun eigen zielenheil voor ogen hadden. Door het bevoordelen van een ridderorde die in de eerste linie streed voor het christendom, trachtten zij zichzelf te verzekeren van een betere uitgangspositie in het hiernamaals... Dat de schenking groot nieuws was, bewijst een akte uit 1220, op een bijeenkomst met keizer Frederik II met de kerkelijke vorsten van het Rijk opgemaakt, in aanwezigheid van niet minder dan 18 belangrijke getuigen, veelal territoriale vorsten, leen- en grondheren.

Het domein, dat de graaf als immuniteit aan de orde schonk en later als 'Kamp'

Hugo, Bisschop van Luik, maakt bekend dat Godfried van Leeuw een goed in Kleine Spouwen aan de Duitse Orde heeft geschonken.

omschreven wordt, was kerkrechtelijk 'exempt' en dus waren er aan niemand rechten verschuldigd, ook geen fiscale. Het gebied was waarschijnlijk niet zo groot: ongeveer de huidige bebouwde oppervlakte en enkele aanpalende percelen. Maar het watervaleffect op de regio was wel aanzienlijk. In de daaropvolgende decennia werden honderden hectaren grond, hoeves, molens en andere bezittingen aan de Orde geschonken. Zeer velen volgden het voorbeeld van de Loonse graaf. Zelfs paus Honorius III gaf, waarschijnlijk op aansturen van zijn vertrouweling Herman von Salza, tevens

grootmeester van de Duitse Orde, in 1223 een aflaatbrief aan de kapel, waardoor de stroom pelgrims nog toenam en de kapel tot een heuse kerk werd uitgebouwd. Al die privileges zorgden voor een ongekende groei van Alden Biesen, en daarvoor was de commanderij, later landcommanderij, zeker schatplichtig aan de Loonse graven. Diezelfde graven plaatsten her en der ook hun eigen zonen op belangrijke functies in de Duitse orde. Zo werd Gerard, zoon van graaf Arnold IV, landcommandeur. Net zoals zij trouwens verschillende dochters aan het hoofd van de Munsterbilzerse en andere abdijen dropten.

Alden Biesen en het graafschap blijken dus onlosmakelijk verbonden en het is dan ook niet verwonderlijk dat het Historisch Studiecentrum Alden Biesen initiatieven ontplooit om de duizendjarige viering van het graafschap te stimuleren. Er wordt hard gewerkt aan de tentoonstelling van 2018. En in opvolging van het succesrijk colloquium van 5 maart 2016, staat er op 18 maart 2017 een volgende historische studiedag op de agenda. Het programma krijgt stilaan vorm en zal spoedig worden verspreid.

Een nobele onbekende: het prins-abtendom Stavelot-Malmedy / 5 november

Uitstap van de gidsen van Alden Biesen

Dat het prinsbisdom Luik, waartoe het grootste deel van Limburg zowat 4 eeuwen heeft behoord, een bijzondere constructie was binnen het Heilig Roomse Rijk, is algemeen bekend. Door een bisschop ook het wereldlijk gezag over een gebied te verlenen, verzekerde de keizer er zich van invloed te kunnen uitoefenen bij de keuze van de opvolgers. Een gezag dat hij in de vele koninkrijken, hertogdommen en graafschappen met hun erfelijke titels, waarin zijn Rijk sinds de feodaliteit versplinterd was, veelal verloren was. In het uiterste oosten van ons huidige land lag nog zo'n 'vorstendom', nu niet met een bisschop, maar met een abt aan het hoofd: la Principauté de Stavelot-Malmedy.

De gidsen van Alden Biesen trokken er op 5 november naar toe, en bezochten de twee abdijsadjes, met een accent op Malmedy. Daar deden ze de verschillende musea van het Malmundarium aan, gehuisvest in de oude abdijsgebouwen: het historisch museum, het leder- en papiermuseum en niet te vergeten een leuke evocatie van de Cwarmé, het erg bekende carnaval van de stad. Een stadswandeling leidde hen langs de belangrijkste bezienswaardigheden van het pittoreske plaatsje aan de Warche.

In de namiddag klom de autocar richting Hoge Venen en de afdamming van Robertville, waar na een korte boswandeling de burcht van Reinhardstein op het programma stond. Schitterend gelegen op een uitstekende rots in de Warche-vallei, is deze gerestaureerde, zeg maar volledig heropgebouwde burcht toch een buitenbeentje in het rijke Belgische burchtencircuit. De gidsen genoten van de al dan niet fantasierijke verbouwingen en aankleding van dit middeleeuwse slot.

Als uitsmijter werd ook Stavelot aangedaan, dat zijn 18de eeuwse gelaat nog goed bewaard heeft. De stadswandeling omvatte de opgegraven funderingen van de abdijkerk, de oude straatjes en steegjes met de verschillende 'fontein' en de parochiekerk met het unieke schrijn van St-Remacle.

De gidsen voor het Malmundarium en het monument voor de gesneuvelden in Malmedy.

DARTS - Digital Storytelling

Digital Art and Storytelling for Heritage Audience Development of kortweg DARTS, is een Europees project van het Creative Europe programma waarin Alden Biesen samenwerkt met historische sites in Italië (Villa Rufolo) en Roemenië (Corvin Castle). De doelstelling van dit project is het inzetten van nieuwe technologieën om een jong publiek ertoe aan te zetten deze historische sites te ontdekken en nieuw leven in te blazen via (digitale) verhalen. Om dit doel te bereiken werden een aantal wedstrijden georganiseerd.

Prijsuitreiking DARTS wedstrijd Creatief Schrijven - 24 april 2016, v.l.n.r. Mattia Colombo, Andrea Memmo, Luca Vecellio.

De wedstrijd Creatief Schrijven werd afgerond in het voorjaar 2016. Een twintigtal jonge schrijvers tussen 18 en 30 jaar namen deel. De internationale jury beoordeelde de Italiaanse, Engelse en Nederlandse inzendingen en selecteerde drie winnende verhalen. De prijsuitreiking vond plaats in Alden Biesen tijdens het Internationaal Vertelfestival. Het bekroonde verhaal over Alden Biesen "La Sacca" ("De Tas") is van de hand van Luca Vecellio, een 22-jarige Italiaan. Schrijven was altijd al een passie voor hem en hij volgt momenteel een schrijfopleiding aan de Scuola Holden (Turijn), de beste Storytelling School van Italië. Zijn verhaal werd vertaald in het Nederlands en uitgegeven in een brochure over het DARTS project.

Alle inzendingen van deze wedstrijd zijn ook te vinden in een E-book op de projectwebsite www.e-darts.eu.

Een tweede wedstrijd in het kader van het DARTS project is gericht op digitale kunst. Alden Biesen koos als Vertelkasteel uiteraard voor digital storytelling. Voor de start van de wedstrijd werd een beroep gedaan op de studenten en docenten van de afdeling "Concept Artist" van Syntra Hasselt. Zij kregen de opdracht om beelden te creëren waarbij Alden Biesen in een totaal nieuw jasje werd gestopt.

Twee thema's werden uitgewerkt: fantasy en science fiction. Het fantasy thema

toont ons Alden Biesen als een verwilderd kasteel, waar na de brand enkel nog magische insecten en kevers leven, in harmonie met de magische natuur die hen omringt. Het Science Fiction thema is gebaseerd op de werkelijke geschiedenis van Alden Biesen, maar de ridders zijn getransporteerd naar de toekomst. Een stuk van de aarde is afgebroken tijdens een meteorietregen en de ridders hebben met behulp van hoogtechnologische snuffjes Alden Biesen omgevormd tot luchtkasteel waarin ze kunnen leven in de ruimte. Van beide thema's zijn honderd afbeeldingen beschikbaar op de website voor de wedstrijd Digital Storytelling.

Wedstrijd Digital Storytelling tot 15 december

Wordt je fantasie geprikkeld door de fantasy of Science Fiction afbeeldingen? Of wil jij een heel nieuw verhaal verzinnen over Alden Biesen? Neem dan zeker deel aan de wedstrijd Digital Storytelling! Verzin een leuk verhaal over Alden Biesen en stoffeer het met zelfgemaakte video's, foto's, selfies, voice over ... Je kan ook gebruik maken van een database met foto's en fantasy of science fiction props op de wedstrijd website. Creëer en upload je verhaal met de speciale tool voor digital storytelling die gratis aangeboden wordt door Alden Biesen in het kader van de wedstrijd.

Aarzel niet langer!

Ga aan de slag, alleen of in groep. Geef je verbeelding de vrije loop en maak kans op één van de geldprijzen. Nadat je je op www.digistoriesaldenbiesen.be geregistreerd hebt als deelnemer aan deze wedstrijd, krijg je gratis ondersteuning bij het gebruik van de digital storytelling tool OJOO.

Nog meer motivatie nodig? Bekijk dan deze filmpjes waarin digital storytelling wordt voorgesteld:

Voor basisonderwijs: <https://youtu.be/rUDDkEPZyv8>

Voor secundair onderwijs: <https://youtu.be/UnfeTd6-BMQ>

Meer info over de wedstrijd en de prijzen op: www.digistoriesaldenbiesen.be.

E I renilde.knevels@cjsm.vlaanderen.be

Promote, Impact: 7de Reveal conferentie in Thessaloniki

Over het valideren van non-formeel leren

De Landcommanderij Alden Biesen heeft al jaren expertise opgebouwd in het valideren van non-formeel en informeel leren. Deze knowhow werd de afgelopen twee jaar ingezet en verder ontwikkeld in de Erasmus+ projecten IMPACT en PROMOTE. In het project IMPACT werd gewerkt aan de professionele ontwikkeling van trainers en begeleiders in de non-formele, socio-culturele en educatieve sector.

Voor dit project werd het domein van de erfgoedinterpretatie door Alden Biesen gebruikt als testveld. Welke competenties zijn essentieel in het werkveld van erfgoedinterpreters, hoe kunnen zij verder ontwikkeld worden en hoe kunnen we deze competenties evalueren en valideren?

PROMOTE staat voor Promoting and Validating Key Competences in Mobility and Traineeships in Europe. Het doel van dit Knowledge Alliance project is het promoten van sociale en persoonlijke sleutelcompetenties en het testen van methodes om deze te valideren. In deze context werkte Alden Biesen samen met een groep Erasmusstudenten van de lerarenopleiding van de UCLL in Hasselt.

De deelnemende studenten kregen een creatief programma aangeboden waarbij het gebruik van Storytelling geïntegreerd werd. Doorheen dit leertraject werd de competentieontwikkeling van de studenten omtrent het gebruik van storytelling in de klas en hun interculturele vaardigheden geobserveerd en in kaart gebracht aan de hand van de methode "Level 5". Dit is een evaluatiemethode voor competenties die eruit bestaat om het niveau van de leerder per competentie zowel in het begin als op het einde van het leerproces te bepalen voor kennis, vaardigheid en attitude met behulp van duidelijk omschreven indicatoren. Achteraf kregen de studenten een certificaat waarop hun leerwinst niet enkel beschreven werd, maar ook visueel voorgesteld in een 3-dimensionale kubus. De studenten reageerden enthousiast op deze manier van werken. In de evaluatie van dit pilootproject gaven ze aan dat het werken met vooraf omschreven indicatoren niet enkel nuttig was voor evaluatie, maar ook een goed hulp-

middel was voor het leerproces op zich. Alden Biesen biedt dus niet alleen studiemateriaal voor studenten lerarenopleiding om verhalen en vertellen in de klas te introduceren maar levert ook materiaal en technieken om deze competentie te evalueren.

Op 22 en 23 september trokken Guy Tilkin en Renilde Knevels naar de Aristoteles Universiteit in Thessaloniki waar ze Alden Biesen vertegenwoordigden op de 7de Reveal Conference. Dit is een jaarlijkse conferentie van het Reveal netwerk van experts en stakeholders die het valideren van non-formeel leren hoog in het vaandel dragen en er gepaste instrumenten voor ontwikkelen en uittesten. Guy Tilkin stelde de twee pilootprojecten van Alden Biesen voor in internationale workshops en deze vielen erg in de smaak bij de deelnemers.

Meer info:
guy.tilkin@alden-biesen.be

INHERIT

Beroep: Erfgoedinterpretator

Sinds het Europese Levenslang Leren Programma (LLP) in januari 2014 werd opgevolgd door het Erasmus+ programma, behoorde InHerit, een Grundtvig Multilateraal Project, opgestart in december 2013, tot een van de laatste LLP projecten die afliepen in 2016. Vandaag kunnen we zeggen dat InHerit voltooid is: het project is afgerond.

Onderwijsspecialisten, erfgoedexperten en interpreters werkten samen aan een project met als doel het definiëren van competenties en kwalificaties die het beroep van erfgoedinterpretator kenmerken.

Vandaag kunnen we trots de vruchten van ons werk voorstellen: de resultaten en producten van InHerit. Bij de start heeft het projectteam een competentieprofiel voor erfgoedinterpretatoren uitgewerkt. Dit is een referentiekader van competenties voor het professionele domein van erfgoedinterpretatie. In een volgende stap werd een ontwerp voor een opleidingscurriculum en richtlijnen voor een competentiegerichte training gecreëerd. Deze aanpak werd getest in 2 pilotcursussen en toegepast in nationale trainingsdagen.

Dit werk heeft geleid tot een reeks ondersteunende materialen voor erfgoedexperten en cursusorganisatoren van erfgoedinterpretatie.

Op de projectwebsite: www.interpretingheritage.eu kan je vinden:

- *The InHerit manual*: Professional Development in Heritage Interpretation
- *The InHerit brochure*: Intro to Professional Development in Heritage Interpretation
- *The Guidelines*: Competence driven training for Heritage Interpretation
- *The e-book*: Digging Deeper - exploring the roots of Heritage Interpretation
- en nog veel meer teksten, artikels en ondersteunende documenten

Werk je in een park, een abdij, een monument, een museum...? Ben je gids, ranger, manager, PR-manager, curator, copywriter, educatief medewerker...? Wil je de ervaringen versterken van de bezoekers op je site, hun band met je site en haar doelstellingen verbeteren, hun beleving verbeteren...? Wil je gewoon meer weten over interpretatie? Bezoek dan onze website en raadpleeg de InHerit-handleiding en boeken. Je kan alles gratis downloaden in pdf. en online lezen via issuu.com.

Het InHerit-team is ervan overtuigd dat natuurlijke en culturele erfgoedsites, monumenten en musea voor bezoekers de ideale context bieden om zich verbonden te weten met de maatschappij en ervan te leren en dat erfgoedinterpretatie de ideale technieken levert om deze verbondenheid en het leerproces zo zinvol mogelijk te maken. We hopen dat InHerit bijdraagt tot de professionele ontwikkeling van iedereen die dit fantastische proces mogelijk maakt.

Meer info:
guy.tilkin@alden-biesen.be

Internationale conferentie: Nascholing voor de Erfgoedsector / 2 maart 2017

De Landcommanderij Alden Biesen is betrokken bij twee Europese projecten over nascholing van erfgoedprofessionals.

InHerit: nascholing in erfgoedinterpretatie

InHerit wil de (leer)ervaringen van bezoekers aan erfgoedsites en musea verbeteren door de competenties van het betrokken personeel te ontwikkelen. InHerit richt zich tot managers, gidsen, curatoren ... in erfgoedsites die hun banden met hun publiek willen versterken. InHerit biedt een reeks publicaties op www.interpretingheritage.eu voor de specifieke kwalificaties van de professionals in het veld van erfgoedinterpretatie.

MODI-FY: nascholing voor sitemanagers

Het beheer van historische sites stelt hoge eisen aan de verantwoordelijke organisaties. Aan de ene zijde is het belangrijk om de site intact te houden volgens de historische normen en aan de andere zijde wil men graag een optimale benutting nastreven met lucratieve activiteiten. Dit vereist specifieke competenties voor de managers van deze sites.

Beide projecten zijn uitgewerkt in een Europees consortium met gerenommeerde partners als de Burghauptmannschaft Österreich (AT), de National Trust, (UK), de Narodny Trust, (SK), de Portuguese Presidency Historic Estates, (PT), de Centro Universitario Europeo per i Beni Culturali, (IT), Malopolski Istitut Kulturi, (PL). Meer info over het project vind je op www.modi-fy.eu.

Op 2 maart organiseert Alden Biesen, in samenwerking met haar internationale partners en met FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, een internationale conferentie over professionele ontwikkeling met thema's als uitbating, toegankelijkheid, missie ... .

Wil je graag meer weten over deze projecten en tegelijkertijd netwerken met de internationale partners die eraan deelnemen? Hou deze datum dan alvast vrij!

Meer info:

pat.vincent@cjsm.vlaanderen.be

Verhalen in het park / 15 oktober

Verteller Marin Millenaar

Vertelster Kristine Marteleur

Een sfeerbericht

Na regen komt zonschijn...dat gold zaterdagmiddag 15 oktober gelukkig ook voor Verhalen in het Park. Een welkome zon verjoeg de druilrige ochtend en week de hele namiddag niet meer van onze zijde.

In een haperend herfstig landschap trok Marin Millenaar al vertellend en zingend als een ware troubadour door onze Engelse tuin met in zijn zog een hele bende kinderen en hun ouders. Kristine Marteleur vertelde allerlei verhalen over schoenen of liever vertelde ze over verhalen die aan schoenen waren blijven kleven. Ze trok met haar jonge publiek door weide en bos om uiteindelijk halt te houden in een zonovergoten hoekje in onze Franse tuin. Achteraf was iedereen welkom in onze sfeervolle Tiendschuur waar het zeskop-pige 'Onderduikorkest' voor een mooie muzikale afsluiter zorgde van het namiddagprogramma. Taart en cake bleven niet lang onaangeroerd net als de noten en kastanjes die voor het rapen lagen...het smaakte er helemaal naar herfst!

's Avonds opende Fred met een ontroerend verhaal over Polle die als kind naar Engeland vluchtte tijdens de oorlog. Polle bleek zijn grootvader te zijn. Een verhaal dat het thema 'Weg van (t)huis' perfect kaderde. Op mooie plekjes in park, tuin en weide vertelden Sahand Sahebdivani, een volbloed Iraniër die sinds zijn 3de in Amsterdam woont, en onze eigen Fred Veronnen en Kristine Marteleur doorleefde verhalen over mensen, gezinnen en hele families die hun hebben en houden moesten achterlaten om elders een nieuw leven te starten. De verhalen waren pakkend en afkomstig uit alle hoeken van de wereld. De maan was een cadeau, rond en vol verlichtte ze ons pad dat kronkelde van verhaal tot verhaal. Onze tocht eindigde waar hij begonnen was, in de

Tiendschuur, op de sfeervolle tonen van ons orkest. Een grappig slotverhaal over de Schlemiel van Chelm en een ontroerend lied over de mislukte aardappeloogst in Ierland kondigden het einde van een mooie dag aan...een dag vol intense verhalen, melancholische muziek, herfstige versnaperingen en warme herfstkleuren... Gezelligheid troef!

Nog nagenietend nodig ik jullie nu al uit voor onze volgende editie van Verhalen in het Park op **zaterdag 14 oktober 2017**. We doen ons best om er ook dan weer een mooi evenement van te maken... met verhalen die blijven hangen. Als de weersomstandigheden meezitten en het verrassend nieuwe pad door de aanpalende weiden voltooid is, ziet het er veelbelovend uit!

Katrijn Beelen

Schots Weekend

september 2016

v.l.n.r. R. Schils, PR Schots Weekend met Minister S. Gatz, chieftain SW 2016 vergezeld met piper J. Paris.

Fleoramour

september 2016

Afscheid Lies Kerkhofs

september 2016

L. Kerkhofs met M. Laureys, afdelingshoofd Erfgoed.

Overhandiging directiesleutels aan G. Tilkin, nieuwe directeur van Alden Biesen.

Bilzen, de boom in

oktober 2016

Landcommanderij Alden Biesen, de Stad Bilzen, het Agentschap voor Natuur en Bos en het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren overhandigden een hoogstamcheque t.w.v. 450 euro aan de Nationale Boomgaardenstichting dankzij de verkoop van het BIESONDER appelsap van het voorbije jaar. BIESONDER is een Bilzers appelsap dat lokaal geteeld, verwerkt en verkocht wordt én bovendien de fauna en flora een handje helpt.

Meer info:

www.kortwegnatuur.be/biesonder

Kinderen timmeren nestkastjes.

Persconferentie 'Bilzen, de boom in' op 14 oktober.

V.l.n.r. An Digneffe, directeur Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren, F. Brepoels, burgemeester Stad Bilzen, G. Tilkin, directeur Alden Biesen, L. Vandenhove, voorzitter Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren & gedeputeerde, P. Vanlaer, projectmedewerker Nationale Boomgaardenstichting, F. Cauberghe, schepen natuur & duurzaamheid Stad Bilzen, L. Royen, voorzitter Nationale Boomgaardenstichting en F. Saey, regiobeheerder Agentschap Natuur en Bos.

Opening tentoonstelling 'De muren spreken'

oktober 2016

v.l.n.r. G. Tilkin, directeur van Alden Biesen met J. Wouters en E. Biagio Manzillo, initiatiefnemers van het internationaal project 'De muren spreken' i.s.m. J. van den Brandt.

Intocht Sint

november 2016

6000 enthousiaste fans bij de aankomst van de Sint en zijn Pietenkaravaan, die voor de 18de maal in de Landcommanderij verblijft.

